

POSUDEK

rigorózní práce Mgr. Veroniky Němcové

„Právní postavení rodiče dítěte při jeho osvojení.“

Autorka vypracovala a předložila rigorózní práci na téma, v němž řeší řadu zásadních a velmi aktuálních otázek, které obsahují problematiku teoretickou a jsou velmi živé – někdy v praxi i nedostatečně zodpovězené. Přitom jde o téma na první pohled spíše úzké, na druhé straně ovšem mající řadu širších společenských dopadů. Práce obsahuje 96 výkladových stran včetně úvodu. Autorka uvádí rozsáhlý seznam literatury, jednak monografické a zejména pak časopisecké. Literaturu, jak je z práce přesvědčivě zřejmé prostudovala, odvolává se na ni v četných poznámkách a odkazech (celkem 72), které výkladový text doprovázejí.

Práce je členěna do sedmi kapitol, z nichž těžiště práce vzhledem k tématu spočívá především v kapitolách 2-4, jež vytvářejí více jak polovinu práce. Ale ani další kapitoly nejsou nikterak nadbytečné.

První kapitolu práce nazvala autorka „úvod“, nicméně již zde rozebírá základní obecnou problematiku – definice dítěte, náhradní rodinné péče, pojem osvojení. Tato kapitola je uvedena podrobným výkladem historie, tzv. nalezinců - jednak v historii francouzské, a hlavně pak vývoje dlouho naprosto nedostatečně „ochrany“ dětí (a matek), tzv. nemanželských a jejího minima poskytovaného církví, nalezinci a obcemi. Konec konců tato historie na území našeho státu není tak příliš vzdálená – ještě devatenácté století bylo neuvěřitelně kruté k novorozencům i k nemanželským matkám. České poměry (v rámci Rakousko – Uherska) nebyly výjimkou, jak autorka v práci popisuje.

V druhé kapitole, věnované výkladu podmínek osvojení, autorka řeší podstatné právní otázky, které vzbuzují v teorii i praxi někdy různost názorů. Zejména jde o tzv. odvolatelnost či neodvolatelnost souhlasu rodiče k osvojení. Výsledkem rozboru této problematiky de lege lata autorka správně zastává názor, že požadavek „neodvolatelnosti“ je požadavkem extrémním. K tomu je třeba dodat, že v české praxi se zatím nedostatečně uplatňuje trend konkrétní podpory biologické rodiny (matky a dítěte) v rámci důsledné sociální terapie, jako se tak děje v některých vyspělých evropských státech.

Kladně hodnotím třetí kapitolu o zprostředkování osvojení, protože těsně s postavením rodiče osvojovaného dítěte souvisí.

Autorka výkladu této problematiky věnovala téměř deset stran s tím, že poukazuje na některé nedostatky, zejména obcházení zákona (kompetenci státních orgánů). Hrozící nebezpečí nezákonných manipulací s dětmi je stále přítomné. Vhodnější a důkladnější právní úpravu uvádí autorka (podrobně) v této kapitole, pro porovnání – a to úpravu německou.

V další, čtvrté, kapitole řeší autorka především řadu aktuálních problematik, které úzce s osvojením souvisejí. V tomto směru upozorňuji především na velmi podrobný rozbor otázek (normativních i teoretických), tzv. utajovaných a anonymních porodů. Autorka nezůstává ve svém výkladu na povrchu, ale postihuje jak teoretickou tak praktickou stránku této velmi závažné problematiky skutečně do hloubky.

Zejména inspirativní a promyšlené je porovnání české a německé problematiky tzv. baby-boxů. Upozorňuji v této souvislosti na důležitý výklad podaný na str. 62 o otázce rodičovské zodpovědnosti a postavení rodičů anonymně odložených dětí a možnosti uplatňování jejich práv při případné pozdější adopci. Výklad německé úpravy podává k těmto otázkám základní a velmi závažné názory, které lze zobecnit a použít je v teorii i praxi. Uvedené názory plně odpovídají základním požadavkům ochrany práv rodiče i dítěte. Úsilí o určení biologického původu dítěte odpovídá právu (především ve výsledku dospělého člověka) znát svůj genetický původ. Ostatně v této kapitole autorka práce se k právu znát svůj genetický původ podrobně vrací. Upozorňuji na argumentaci autorky (a současně kritiku) pokud jede o české poměry (srov. např. str. 67)

I další tři kapitoly práce jsou (byť stručnější) přínosné a vhodně doplňující předešlý výklad. Autorka se tu věnuje jednak mezinárodní adopci úloze státních orgánů při osvojení. Neopomněla též zmínit úlohu organizací nestátních (tj. pokud působí jako tzv. pověřené osoby, což jim umožňuje zákon o sociálně právní ochraně dětí).

Závěrem lze o předložené práci konstatovat, že nejen svým rozsahem, ale též způsobem zpracování a svým obsahem plně odpovídá požadavkům kladeným na práci rigorózní. Autorka pracuje samostatně, s přehledem, se znalostí teorie i praxe a projevuje schopnost analytického myšlení i tvorby závěrů, nesetrvává na pouhém popisu zkoumaného tématu. Proto předloženou práci doporučuji k ústní obhajobě.

Praha, březen 2007

doc. Dr. Senta Radvanová
konzultant rigorózní práce